

ACTA SANA

**FOGÁSZATI FÉLELEM VIZSGÁLATA 8-12 ÉVES
GYERMEKEK KÖRÉBEN A SZÜLŐ FOGÁSZATI
FÉLELMÉVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN**

**EXAMINATION OF DENTAL FEAR AMONG 8-12
YEAR OLD CHILDREN IN CORRELATION WITH THE
PARENT'S DENTAL FEAR**

Jójárt Barbara

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar,
Egészségügyi Gondozás és Prevenció szak, Dentálhigiénikus szakirány –

III. éves hallgató

FOGÁSZATI FÉLELEM VIZSGÁLATA 8-12 ÉVES GYERMEKEK KÖRÉBEN A SZÜLŐ FOGÁSZATI FÉLELMÉVEL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

Összefoglaló

Bevezetés

A fogászati szorongás gyakori jelenség gyermekek és serdülők körében. Mivel a fogászati szorongás hatást gyakorolhat a gyermekek fogászati ellenőrzéseken, beavatkozásokon való részvételi szándékára, ezért kiemelten fontosnak tartom a témában való kutatás lefolytatását. Több kutatás eredményei szerint a gyermekek fogászati szorongásának mértéke összefüggésben áll a szülő fogászati szorongásával, ami egy bejósoló tényező lehet.

Célkitűzés

Célom, hogy a gyermekek és szüleik fogászati szorongásának összefüggéseit megvizsgáljam hazai mintán. Nemzetközi kutatások eredményeire alapozva pozitív összefüggést várok e tekintetben. Hipotéziseim között szerepel az is, hogy a lányok esetében magasabb szorongásmutatókra számítok, mint a fiúk esetében. További feltételezésem, hogy az invazív eljárások magasabb szorongásértékekkel társulnak, mint a non-invazív eljárások.

Módszer

Három kérdőív alkalmazására kerül sor a keresztmetszeti vizsgálatban, amelyek a fogászati félelem és szorongás felmérésére szolgálnak. Az adatok gyűjtését 40 fő 8-12 év közötti gyermekkel és egyik szülőjével végzem.

Kulcsszavak: gyermek, fogászat, félelem, szorongás

EXAMINATION OF DENTAL FEAR AMONG 8-12 YEAR OLD CHILDREN IN CORRELATION WITH THE PARENT'S DENTAL FEAR

Summary

Introduction

Dental anxiety is a common phenomena among children and adolescents. The investigation of this topic is highly important because dental anxiety has an impact on the children participation on dental controls and interventions. In many research the anxiety scores of the child had an association with parental anxiety scores which can be a predictive factor.

Objective

The aim of the study is investigating the association between children's and parents' dental anxiety on Hungarian population. Based on international studies I expect positive correlation in this regard. I assume that girls' dental anxiety scores would be higher than boys' dental anxiety scores. The third assumption is based on methods. I expect higher anxiety scores connected to invasive methods, than non-invasive methods.

Method

Three questionnaires is going to be used in the study to examine dental fear and anxiety scores. 40 child aged 8-12 years would take part in the study just like one of their parents.

Key words: child, dental, fear, anxiety

Bevezetés

A gyermekek fogászati kezelése nehézséget okoz mind a fogorvos, mind pedig a gyermek számára. Az egyik oki tényező ennek háttérében a fogászati szorongás lehet, amely igen gyakori jelenség a gyermekek és serülők körében (1). Vizsgálatomban a gyermekek és szüleik fogászati félelmének összefüggéseit szeretném vizsgálni, amelyhez itt a kapcsolódó kutatási tervet írom le. Jövendőbeli dentálhigiénikusként kiemelten fontosnak tartom a téma vizsgálatát, hiszen a gyermekkor egy kivételesen érzékeny időszak a fogászati félelem és szorongás kialakulása szempontjából, amely meghatározó lehet az egyének fogászati szűrésén és kezeléseken való részvétele szempontjából. A félelem leginkább általános iskolás és fiatal felnőtt korban alakul ki, amely kihatással lehet a személy egész életére (2). A fogászati félelem és fogászati szorongás fogalmaival egyaránt találkozhatunk a szakirodalomban, de igencsak elmosódik a határ közöttük, sok esetben keverednek egymással (3). A félelem olyan negatív érzelm, amely tapasztaláson alapul, és tárgya van. A szorongás pedig egy olyan érzés, ami nem csak veszélyhelyzetben alakul ki, hanem állandóan fennáll (4).

A fogászati félelem és szorongás kutatásának fontosságát bizonyítja, hogy 2010-ig már majdnem minden kontinensen végeztek kutatást ebben a témakörben. Összesen 43 kutatás készült, amelyek közül 34-ben beszámoltak a szülő és a gyermek fogászati félelmének pozitív irányú összefüggéséről (5). Észtországban Olak és munkatársai (2013) 8-10 éves gyermekek és szüleik körében végeztek vizsgálatot. A vizsgálat során a gyermek és a szülő egy tíz kérdéses kérdőívet töltött ki. A kérdőívben 5 kérdés invazív beavatkozásokra, 5 kérdés pedig a nem-invazív beavatkozásokra vonatkozott. Az eredmények azt mutatták, hogy a gyermekek félelme az invazív eljárásokkal kapcsolatban magasabb volt, mint a nem invazív eljárásokkal kapcsolatban. A legfélelmetesebbnek a fúrás és az injekció bizonyult. A nemek között is szignifikáns különbség mutatkozott, miszerint a lányok jobban féltek, mint a fiúk. A kutatásban szignifikáns pozitív összefüggés igazolódott a gyermek és a szülő fogászati félelme között (6). A fogászati szorongás pozitív irányú összefüggését azonosították gyermekek és szüleik szorongásmutatója között Peretz és munkatársai (2004) is (7).

A meglevő szakirodalmi adatok mellett fontosnak tartom hazai mintán is elvégezni a vizsgálatokat, és ezáltal felmérni a területen alkalmazható prevenciók eljárások lehetőségeit.

Célkitűzés

Vizsgálatomban 3 hipotézis vizsgálatát tűztem ki célul:

1. Pozitív irányú összefüggés várható a szülő és a gyermek fogászati félelmének értéke között.
2. A lányok fogászati félelmének mértéke nagyobb, mint a fiúk fogászati félelmének mértéke.
3. Az invazív eljárásokra vonatkozó kérdéscsoportban nagyobb félelem pontszámot mérünk,

mint a nem invazív eljárásokkal kapcsolatos kérdéseknél.

Módszerek

Vizsgálatomba legalább 80 főt szeretnék bevonni, tehát 40 (8-12 életév közötti) diákot és egyik szülőjét. Az adatfelvétel papír alapon fog történni. A szülők részére egy tájékoztató- és beleegyező nyilatkozatot juttatok el, amelyben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyermekük kitöltse a kérdőívet, ezáltal részt vegyen a vizsgálatban. Keresztmetszeti vizsgálatom nem valószínűségi mintavétel alapján történik, a lakóhelyemhez közel lévő iskolákba juttatom el a kérdőíveket az igazgatók beleegyezése által. A kérdőívek kitöltése rövid időt vesz igénybe, amit fontos szempont, hiszen 8-12 éves gyermekekről van szó.

Az adatgyűjtés három kérdőívvel fog történni. Az egyik kérdőív a fogászati félelem felmérésére szolgáló Children's Fear Survey Schedule-Dental Subscale (CFSS-DS) (8) amely a korábbi külföldi vizsgálatokat tekintve alkalmasnak bizonyult, többek között Lara, Crego és Romero-Maroto (2012) vizsgálatában (9). A kérdőív 10 állítást tartalmaz, melyeket 5 fokozatú likert skálán kell értékelnie a kitöltőknek attól függően, hogy milyen mértékben kelt benne félelmet az adott tényező.

A másik kérdőív a Fogászati Szorongás Skála (Dental Anxiety Scale), amelyet Fábíán (2008) és kutatócsapata több vizsgálatban is alkalmazott (10). A skála mindössze 4 kérdést tartalmaz, melynek minden elemét 5 fokozatú Likert-skálán lehet értékelni attól függően, hogy milyen mértékben félelemkeltő egy bizonyos fogászati beavatkozás.

A harmadik kérdőív a húsz állítást tartalmazó Fogászati Félelem Kérdőív (Dental Fear Survey), amely konkrét fogászati helyzetekre rákérdezve vizsgálja a félelem mértékét (10). A kitöltő 5 fokú Likert-skálán értékelheti félelemszintjét.

Az eredmények statisztikai kiértékelését SPSS programcsomaggal fogom végezni.

Irodalomjegyzék

1. Krikken, J. B. (2013). *Dental anxiety and behaviour management problems: The role of parents* (Doctoral dissertation, Universiteit van Amsterdam), pp. 74-75.
2. Gyenes M. (2002) Félelem, szorongás, fájdalom a fogászatban = Fear, anxiety, pain in dentistry : okok, terápiás módszerek, *Dental Press*, Budapest
3. Kaán, B., Gáspár, J., Fábíán, G., Fejérdy, L., Tóth, Z. és Fábíán, T. K. (2003). A "Fogászati félelem kérdőív ("Dental Fear Survey) statisztikai elemzése különböző mintacsoportokon. *Fogorvosi Szemle*, 96(2): 81 - 85.
4. Alberth és mtsai (2001) A szülői félelem hatása a gyermek fogazati állapotára, *Fogorvosi szemle* 2001, 94, 5
5. Olak, J., Saag, M., Honkala, S., Nömmela, R., Runnel, R., Honkala, E., & Karjalainen, S. (2013). Children's dental fear in relation to dental health and parental dental fear. *Stomatologija*, 15(1), 26-31.

6. Themessl-Huber, M., Freeman, R., Humphris, G., Macgillivray, S., & Terzi, N. (2010). Empirical evidence of the relationship between parental and child dental fear: a structured review and meta-analysis. *International journal of paediatric dentistry*, 20(2), 83-101.
7. Peretz B, Nazarian Y, Bimstein E. Dental anxiety in a students' paediatric dental clinic: children, parents and students. *Int J Paediatr Dent* 2004; 14:192–198
8. Cuthbert MI, Melamed BG. A screening device: children at risk for dental fears and management problems. *J Dent Child* 1982; 49:432–6.
9. Lara, A., Crego, A., & Romero-Maroto (2012). Emotional contagion of dental fear to children: the fathers' mediating role in parental transfer of fear. *International journal of paediatric dentistry*, 22(5), 324-330.
10. Fábrián, G. (2008). A fogászati félelem okai, prevenciója, és terápiás lehetőségei, különös tekintettel az orthodontiai és gyermekfogászati gyakorlatra. Doktori értekezés.